

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér malba I / škola Roberta Šalandy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

KDYBYCH TO SPUSTILA ZNOVU, DOPADLO BY TO JINAK?
IF I STARTED IT AGAIN WOULD IT END UP DIFFERENTLY?

Vypracovala: Bc. Marta Celarová
Vedoucí diplomové práce: MgA. Robert Šalanda
Oponent diplomové práce: Ak. Mal. Jan Hísek

Akademický rok 2018/2019

Pro uvedení do kontextu, bych nejprve ráda krátce popsala vývoj své dosavadní tvorby související s tématem i zpracováním diplomové práce. Na začátku čtvrtého ročníku jsem měla doma v pokoji napnutá lněná plátna. Jednou po velké bouři jsem je našla zmoklá pod otevřenými okny. Na plátnech se vytvořily jakési mapy. Zaujalo mě, jak trocha vody může vytvořit něco tak estetického a funkčního.

Tato zkušenost odstartovala proces, ve kterém jsem postupně opouštěla konkrétní podoby světa a začala využívat a rozpracovávat zmíněné přírodou vytvořené mapy jako novou formu prostoru – nejprve pro postavy, které jsem často zobrazovala v první části studia –, a posléze se vytratily i ony.

Postupně jsem se začala uvolňovat, začala jsem malovat i na větší formáty než kdy dříve a začala pracovat s pruskou modří, kterou jsem objevila rovněž zhruba v době zmíněné bouře. Tato barva mi evokuje vesmír a mořskou hlubinu – dva světy, které jsou velmi vzdálené – vesmír pro svou nekonečnost, nedostupnost technologiím i lidské představivosti a mořská hlubina pro můj strach (fobii) z ní, a tedy nemožnost do ní fyzicky nahlédnout. Nyní jsem k těmto dvěma „světům“ přidala ještě třetí – člověka, který je *světem* o sobě samém po stránce fyzické i mentální, a který do mé malby přidal i pestřejší paletu barev.

Má současná tvorba vychází z dialogu (střetu) mezi těmito svým způsobem nedosažitelnými světy. Při malbě se zamýšlím nad podobnostmi, odlišnostmi, kombinacemi mezi prvky těchto světů. Nechávám svou fantazii brouzdat se neprobádaným a zkoušet zachycovat některé momenty, které jsou možná zdánlivě nereálné, ale jak tvrdí evoluční biologové: není tvora či tvaru, který by se v přírodě nikdy nikde nevyskytl. Zkouším tedy malovat něco, co pak často nacházím zpětně na internetu (např. u NASA), v publikacích nebo třeba také v popelnici jako vyhozený kus designového nábytku. Jako příklad bych uvedla, že tvary dělohy, některých obratlů, vesmírné mlhoviny Southern Crab Nebuly a třeba i obrys tlustého střeva jsou téměř totožné. Něco maluji záměrně, a něco zjistím zpětně, že tak taky vypadá.

V rámci práce s kombinacemi, odlišnostmi a podobnostmi se zamýšlím nad otázkou, jak by svět vypadal, kdyby se spustil znovu od začátku. Vzniklo by vhodné místo pro život, jako je naše planeta nebo by byl vesmír jen pustým prostorem? Jaké formy života, jací tvorové, by se vyvinuli? Podobné otázky provázejí mou stávající tvorbu. Kromě přírody samotné mě inspirují převážně teoretické (vědecké) poznatky. Jednou z velkých inspirací pro mě je teolog a evoluční biolog

Marek Orko Vácha, který mimo jiné spojuje poznatky z evoluční biologie s biblickými texty. V rámci studia jsem se také zabývala teoretickým studiem anatomie a fyziologie člověka, včetně neurofyziologie i psychikou lidského chování a prožívání. Všechny tyto poznatky mě provázely v mé dosavadní práci, i když se oproti tomu odkloňuji někdy naivnější formou malby – mám potřebu unikat ze složitostí a nepříjemností tohoto světa.

Z oblasti výtvarného umění mě inspirují např. Helen Frankenthaler a její způsob zpracování a interpretace přírody do abstraktní podoby či Judith Grassl svým lehkým, vzdušným zobrazením snových prostředí a příjemnou barevností. Zmínila bych i klasiky Augusta Rodina, který především v díle *Myšlenka* ukazuje, jak z drsného kamene může během milionů let vzniknout krásná bytost se schopností milovat či tvořit, nebo Marka Rothka, který svými obrazy dokáže vtáhnout do niterného světa prožívání člověka. Z české výtvarné scény bych jmenovala například Vladimíra Vělu a to, jakým způsobem divákovi prostřednictvím svých obrazů přenáší energii, tématem niternosti i otevřenosti v tom, jak jednotlivé obrazy dopadnou, a v neposlední řadě pak Veroniku Holcovou, která mimo jiné zobrazuje pravěký svět ještě bez lidí, než ho lidé „znásilnili“.

Má diplomová práce se dělí na dvě části. První část bych označila jako metaforu k rozpuku života – odehrává se v ní život ve svém raném stadiu. Tato část je zobrazena na kovových deskách (1m x 1m), je zářivá svými barvami a z části i materiálem. Čtverce lze rozmístit pokaždé jinak, což ilustruje rozmanitost ve variantách znovu vznikajícího světa. Přestože v určitém seskupení všechny desky navazují a tvoří výsek mapy výjevu, probíhal samotný proces této části neuceleně. Postupně jsem přidávala jednotlivé desky na různá místa a pokaždé v jiných úhlech. I z tohoto důvodu byl použit právě větší počet menších desek, a ne více velkých pláten. Desky mi kromě toho umožňují rozvolněnou malbu, působící „živějším“ dojmem, než malba na svém plátně. Během studia jsem měla často problém s tzv. utahováním malby. Desky mě dovedly do opačného pólu, kdy je malba nesourodá a neprolnutá, což mi evokuje onu živost, pohyb, neukončenost. Tuto část své diplomové práce vnímám jako návrat k sobě samé. Po mnoha letech jsem se opět uvolnila ke své přirozenosti, a to i přes vědomí některých nedostatků (resp. obtíží na cestě za vlastním způsobem vyjádření) a následnou negativní odezvou ze strany mých pedagogů.

V kontrastu s touto částí jsem namalovala část druhou. Ta se oproti té první zabývá spíše prostorem. Je zde akcentována vesmírná složka, je zobrazena na malých plátnech (převážně 20 x 20 cm), je temnější a hutnější. Mnohonásobně menší rozměr беру jako paradox k tomu, že něco tak nesmírně – nekonečně – rozsáhlého, je zobrazeno na velmi malých plátnech, která jsou ovšem pokryta nejen po celé své ploše, ale i za hranami rámu, což má evokovat neukončenost, rozměrovost. Tato část více navazuje na mou tvorbu z předchozích několika let, přestože vznikla až jako v pořadí druhá. Oproti první části je spíše výsledkem toho, co jsem se na AVU naučila, kam mě vedli pedagogové v posledních letech. Tento způsob malby vnímám jako svou součást a čím dál přirozeněji se tímto způsobem projevuji.

V rámci diplomové práce mám tedy potřebu zobrazit oba póly svého „uměleckého já“, které jsou ale značně odlišné. Pokusila jsem se stejné téma zobrazit oběma těmito póly – přirozeně a naučeně – a poukázat tak na kontrast mezi nimi i na to, jak odlišně může vznikat jedno téma, jak odlišně může vznikat svět v každém dalším pokusu a jak odlišně může vznikat jedna věc od stejného autora.

Otázkou pro mě zůstává, kam bych se uchýlila v budoucnosti. Myslím ale, že bych patrně zůstala u obou svých pólů malby – rozmáchlé a nedokonalé, a až moc uhlazené, a tudíž často utažené. Nicméně po vyzkoušení celé řady materiálů budu v nejbližší době pokračovat na různých typech desek, nikoliv už plátnech.

Zdroje:

- Bible: *Písmo svaté Starého a Nového zákona: Český ekumenický překlad* (1993) (3. přeprac. vyd. (1. vyd. v ČBS). Praha: Česká biblická společnost.
- Bojs, K. (2018). *Mých prvních 54 000 let*. Praha: Paseka
- Gould, S. J. (1998). *Dějiny planety Země*. Praha: Columbus (ČR)
- Green, S., Pohlád, B., Pitt, B., Gardner, D., Hill, G., & Malick, T. (2011). *The Tree of Life*. USA: Ford Searching Pictures.
- Markoš, A. & Hajnal, L. (2007). *Staré pověsti (po)zemské aneb Malá historie planety a život*. Červený Kostelec: Pavel Mervert
- Vácha, M. O. (2004). *Šestá cesta*. Brno: Cesta.
- Vácha, M.O. (2018). *Žijeme v neuvěřitelně podivném příběhu* [přednáška]. Zlín: TEDx Talks